

ЩЕ ОБЯВИ ЛИ НОМЕНКЛА- ТУРАТА ФАЛИТ?

К.Ф.Н. ГЕОРГИ Н. НАЙДЕНОВ

Не знам доколко общественото съзнание е стигнало до прозачния факт, че партийната номенклатура е в банкрут като собственик на националния капитал. Тоест до факта, че партийно-държавният апарат, вземайки кредит от чужбина и не можейки да организира ефективен производствен процес, изплаща международните си задължения не от печалбите си (във всички цивилизовани страни предприемачът изплаща лихвата от печалбата си), а бъркайки в джоба на българския народ.

От 10 ноември до сега и в София, и в провинцията постоянно се правят митинги. Но на нито един митинг досега не съм видял по един плакат или лозунг, или искане номенклатурата да обяви фалит.

А какво по-близо до ума, освен искането за фалит. Щом си банкрутирал като собственик на националния капитал, бди добър да обявиш фалит, да разпродадеш основните си фондове и да покриеш задълженията си.

Може да ми се възрази. На митингите постоянно се иска оставката на правителството, иска се заводите да се предадат на работниците, а земята на селяните.

Ще отговори. Не е същото. Никаква гаранция няма, че ако опозицията спечели изборите, тя веднага ще започне да реализира предизборните си обещания — приватизация на собствеността. Защо?

Зашото опозицията ще завари и ще бъде принудена да реализира икономическата и социалната си програма чрез държавната бюрокрация. А държавната бюрокрация е съставна част, дори бих казал, значителна част на партийната номенклатура. Колкото и опозицията да сменя служителите си, да уволнява старите и назначава нови, тя не може

съществено да промени субстрата на държавната машина. Тази държавна машина всъщност ще възпрепятства приватизацията на собствеността. И не само затуй, че тя като пъг от пълтата на номенклатурата на БКП органически не може да приеме прехода от „обществена“ към „частна“ собственост, но и защото, че в условията на многопартийна политическа система именно държавната бюрокрация става собственик на националния капитал и в качеството си на такъв ще се противопоставя на разкъсването на своя капитал.

Българският народ трябва сега и веднага да иска от сегашния собственик, от банкрутиращия предприемач, от контролиращата националния капитал партийна номенклатура — незабавен фалит!

На всекиго трябва да е ясно — фалитът е неизбежен. Щом собственикът е банкрутирал, само въпрос е време е кога ще се обяви фалитът. И кой ще го обяви — той или неговият политически противник.

Но въпросът за времето е изключително важен. Последните две десетилетия показва, че банкрутиралата като собственик партийна номенклатура може да бъде дълго да не обявява фалит. Близо две десетилетия партийна номенклатура на КПСС изплащаше международните си задължения не от печалбите си, а от износа на невъзстановимото природно богатство на страната. Номенклатурата на Румънската комунистическа партия в продължение на цяло десетилетие изплащаше международните си задължения, ограбвайки румънския народ и държейки го на границата на жизнения минимум.

В нашата страна номенклатурата на БКП също доста време изплаща международните си за-

дължения не от печалбите си (от принадлежния продукт), а бъркайки в джоба на българския народ (грабва си доста от необходимия продукт). Потребителските цени през периода 1979–1989 година са нараствали ежегодно с 9 на сто, като в последните години този процент е 11 (виж Л. Берон, *Инфлацията у нас, Работническо дело* от 26.12/1989 г.). В същото време работната заплата в материалното производство у нас нарастваше ежегодно с около 5 на сто.

И тя — партийната номенклатура, има намерение да продължи да „облаготелствува“ по този начин българския народ още безкрайно време. Това красноречиво показва икономическата ѝ програма.

Но, както се казва, не е луд този, който яде зеленика, а който му го дава.

Следователно българският народ трябва да поиска от банкрутиралата собственик да обяви фалит.

Както вече казах, това означава партийната номенклатура да продаде на търг притежавания от нея национален капитал и от получените средства да покрие задълженията си към кредитори-те.

В момента партийната номенклатура притежава основни фондове на стойност около 137 милиарда лева (по първоначална стойност). По остатъчна стойност тези фондове не са повече от 80 милиарда лева. Като се има предвид, че основните фондове на здравеопазването, образованието, пощата, телеграфа, железниците и пр., изобщо инфраструктурата, не подлежат на разпродажба, то очевидно партийната номенклатура може да продаде основни фондове на стойност около 40 милиарда лева. Тя притежава освен това и кредитите, инвестирани в чужди държави. За техния обем се сменават различни цифри — между 2 и 4 милиарда долара. Но като се има предвид, че значителна част от тях са инвестирани в слаборазвити страни, намиращи се също в тежко икономическо положение, очевидно на тези активи не може много да се разчита.

А какви са задълженията?

1. Външният дълг надхвърля 10 милиарда долара.

2. Вътрешният дълг надхвърлява 20 милиарда лева.

Освен външния и вътрешния дълг партийната номенклатура дължи на селяните рентата от земята за последните 32 години.

На проблем за рентата ще се спра по-нататък. Тук искам да кажа няколко думи по въпроса, който веднага идва наум — на кого ще се продават основните фондове? Отговорът е — преди всичко на акционерни дружества. В момента населението има спестявания около 24 милиарда лева. Нека партийната номенклатура पुсне поетапно основните фондове на предприятията (най-напред на тези, които са на дотации) под формата на

акции на борсата на ценни книжа (която трябва да се създаде), пък да видим дали няма да се намери кой да ги купува. В края на краищата всяко благо има цена. Търсенето и предлагането ще определят тази цена. Освен това трябва да се допусне и чуждестранният капитал в купуването на основните фондове. Публична тайна е, че чуждестранният капитал вече е проявил интерес към твърде губещи и лотирани наши предприятия, като например Радомир. Нищо лошо няма в това да допуснем чуждестранния капитал в нашата икономика. Как иначе ще влезем в общоевропейския дом. Дори да използвам Радомир само като старо желязо (което не ми се вярва), пак имаме полза, защото четиридесетте милиона лева ежегодни дотации можем да ги използваме за помощи на безработните, които евентуално ще бъдат освободени оттам, отколкото да отиват на вятър.

Но нека да се върнем на въпроса за рентата. Според мен това е принципен въпрос.

Зашо?

Зашото и в момента земята е юридическа собственост на селяните. Няма никакъв юридически акт на национализация на земята. Друг е въпросът, че фактически земята е одряжавана. Най-напред чрез образуването на ТКЗС-ата, след това чрез тяхното удържане и най-накрая чрез образуването на АПК земята става собственост на партийната номенклатура. И за това, че партийната номенклатура счита земята за своя собственост, показателни са някои изказвания на 14-ия възвръстен конгрес на БКП.

Например на конгреса Румен Георгиев предложи земята да се национализира, т.е. юридически да се обяви за собственост на номенклатурата, и широко, масово да се въведе арендата, включително и с право на наследяване (*Работническо дело*, 2 февруари 1990 г., стр. 2).

По-късно в статия К. Сандов и Б. Янков предложиха земята да бъде продадена на колективни, кооперативни и граждански (К. Сандов, Б. Янков, *Новата икономическа политика на БКП, Работническо дело*, 13 февруари 1990 г., стр. 3).

Но как да се продава на кооператива, след като тя е негова, на кооператива собственост? И от кого да се продава?

Лансираната идея земята да се дава в дългосрочна, дори доживотна, дори с право на наследяване аренда на тези, които я обработват, е твърде съмнителна.

Даване в аренда земята на непосредствения производител е форма на докапиталистически икономически отношения.

При развития капитализъм земята се дава на арендатор-капиталист, който влага капитал, наема работници и интензифицира земеделието. В каква посока ние искаме да вървим — към стабилизирани на докапиталистически

отношения или към развитие на капиталистически отношения в селското стопанство?

Популистският лозунг „Земята на тези, които я обработват“ звучи привлекателно, но, уви, човешката цивилизация се развива по пътя на капитализма, по пътя на експроприацията на дребната частна собственост, включително и на поземлената дребна частна собственост.

Впрочем нашият собствен път го доказва красноречиво. Зашото какво друго, ако не експроприация на дребната поземлена собственост е образуването на ТКЗС и АПК. Така че аз напълно разбирам партийната номенклатура, която в момента разглежда земята като своя собственост. Тя действително е нейна собственост.

Но аз съм комунист. И искам моята партия — БКП — да излезе с достойнство от кризата, в която се намира. Ние, комунистите, поддържахме партийната номенклатура всякито тези десетилетия. И ние имаме правото и задължението да поискаме от нея да се обяви за владеец на земята, а не за хищник, ограбил дребния селянин. Затова е достатъчно да се изплати на съсобствателите на ТКЗС-ата и на техните наследници рентата от земята.

Тук обаче има една подробност. В чл. 10 на примерния устав на ТКЗС, приет на конгрес на ТКЗС състоял се на 28, 29 и 30 март 1967 г., е записано следното:

„При наследяване на вносени в ТКЗС земи наследникът, ако не е кооператор, получава равнопоставена на вносената от наследодателя земя в съответствие с делата му при условие, че се занимава със земеделие.“ (Примерен устав на Трудово-кооперативно земеделско стопанство, *Земеделят*, С., 1967 г., стр. 14).

Това условие, „че се занимава със земеделие“, очевидно е анахронизъм. В цивилизованите страни собственикът обикновено не се занимава със земеделие, а дава земята в аренда.

В нашата страна миграционните процеси доведоха до това, че голяма част от наследниците на съсобствателите на ТКЗС живеят в градовете и надали ще се върнат в селата, за да обработват земята. Но това означава ли, че те трябва да бъдат лишени от правото си като собственик да получават рента?

Изобщо може ли ние да се превърнем в правата държава, ако не зачитаме едно от основните права — правото на собственост?

Очевидно е, че трябва да бъде приет нов устав на ТКЗС, в който условието, че земята се наследява, ако работни на нея, да отпадне. Или, което е по-просто, наследяването на земята че се подчинява на приети общи закони за наследяването.

А ТКЗС-ата ще се превърнат в обрбен вид акционерни дружества. Съсобствателите (или техните наследници) ще дават земя-

та в аренда на този, който може да я наеме. Няма значение дали арендаторът ще обработва земята с личен труд, или ще влага капитал и ще наема работници. Важното е да си плаща рентата. Как ще се разпределя рентата между съсобствателите — това само те имат право да решават. Мисля, че съсобствателите трябва да имат право и да продават дела си на външни хора. Иначе каква собственост е тази, която нямаш право да продаваш.

Изобщо трябва да се създаде условия за свободното развитие на капиталистическите отношения в селското стопанство. Първоначалния етап в генезиса на капитализма — експроприацията на земята, отделенето на непосредствения производител от неговите средства за производство, вече приключи и е нужно да се създадат юридически условия и правни гаранции за преминаване към следващата фаза в развитието на капиталистическия начин на производство.

Според мен, ако не се гарантират правата на юридически собственици на земята — селяните — и се закрепят правото на фактическия собственик — дребната бюрокрация, това ще е мина със законния действия Държавната бюрокрация и разлождан с изключително мощно средство да поддържа национален доход в своя полза — монопола върху земята. И стремежът на обществото: създаване на пазарна икономика постоянно ще бъде подлаган и изпитания.

Акционерната форма на собственост върху земята (всъщност юридически ТКЗС е именно акционерна собственост, но и фактически) би била в организационно отношение с доминиращо положение на акционерния капитал и в другите сектори на народното стопанство. Зашото очевидно е, че обявяването на фалит, приватизацията на собствеността ще доведе до доминиращ акционерния капитал в нашата икономика. Впрочем доминиращията на тази форма на собственост е характерна за развитието на капиталистически страни.

Може да ми се възрази: „Большинството от българския народ иска социализъм, а не капитализъм.“ Може бн е така, а също искам социализъм. Но социализъм и знам, че както счл Маркс, социализмът ще се роди в резултат на саморазвитие на капитализма, на разгръщане и задълбочаването на неговите вътрешни противоречия. Капитализмът ще се самоотрече и ще се превърне в своята противоложност — социализъм — тогава когато развие универсални производствени сили и универсалната стокова връзка. А за да ги вътреки че в някои страни (не нашите) той в значителна степен вече се превръща в своя противоложност, а глобален мащаб твърде има да се установи и развива, включително и у нас.